

Załącznik nr 1

do Uchwały Nr 67/2019

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej

z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **socjologia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uniwersytet w Białymstoku

Data przeprowadzenia wizytacji: **18-19 listopada 2021 r.**

Warszawa, 2021

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	7
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	7
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	10
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	10
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	11
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	17
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	19
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	21
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	23
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	26
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	28
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	31
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	32
5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	35
6. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Andrzej Niesporek, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Maria Kardis- ekspert międzynarodowy PKA
2. Ks. dr hab. Leon Szot, ekspert PKA
3. Marta Prusińska, ekspert PKA reprezentujący pracodawców
4. Monika Jeleń, ekspert PKA reprezentujący studentów
5. mgr Beata Sejdak, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku socjologia prowadzonym w Uniwersytecie w Białymstoku została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2020/2021.

Kierunek socjologia był oceniany przez Polską Komisję Akredytacyjną trzykrotnie, a zatem bieżąca ocena programowa jest przeprowadzana po raz czwarty. Pierwsza ocena PKA odbyła się w 2004 roku i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Prezydium PKA Nr 1038/2004 z dnia 28 października 2004 r.). Druga ocena PKA została przeprowadzona w 2010 roku i również zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. Z kolei trzecia, ostatnia ocena jakości kształcenia na kierunku socjologia została przeprowadzona w 2016 roku, w wyniku której wizytowany kierunek otrzymał ocenę pozytywną, obowiązującą do roku ak. 2020/2021 (Uchwała Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej Nr 25/2016 z dnia 21 stycznia 2016 r.).

W powyższej uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdziło, że spełnione zostały wymagania kadrowe, programowe, w tym dotyczące osiąganych efektów kształcenia, oraz organizacyjne do prowadzenia na kierunku socjologia studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, a poziom prowadzonego kształcenia odpowiada przyjętym kryteriom jakościowym w stopniu pozwalającym na wydanie oceny pozytywnej. Spośród przyjętych przez Polską Komisję Akredytacyjną sześciu kryteriów jakościowych wszystkie uzyskały ocenę „w pełni”: jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia; liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia; współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia; jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzenie badań naukowych; jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy oraz w jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji

efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów. Zalecenia o charakterze naprawczym sformułowane zostały w raporcie z wizytacji, które w oparciu o wyniki bieżącego postępowania oceniającego poddano ocenie w pkt 5 raportu.

Aktualne postępowanie oceniające zostało przeprowadzone zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej prowadzonej zdalnie przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Przed rozpoczęciem zdalnej wizytacji dokonano podziału obowiązków pomiędzy ekspertami biorącymi udział w pracach zespołu oceniającego. Ponadto w porozumieniu z koordynatorem wizytacji wyznaczonym z ramienia Uczelni ustalono szczegółowy harmonogram przebiegu wizytacji wraz z uwzględnieniem kluczowych spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Zgodnie z procedurą postępowania oceniającego przed wizytacją zespół oceniający dokonał analizy danych i informacji zawartych w raporcie samooceny i załącznikach do raportu przedłożonych przez władze Uczelni oraz opracował raport wstępny. W zakresie wyznaczonej odpowiedzialności za przydzielone kryteria członkowie zespołu oceniającego wypełnili karty spełnienia standardów jakości kształcenia, które stanowiły podstawę do przygotowania wykazu pytań i wątpliwości wymagających dodatkowego wyjaśnienia jeszcze przed wizytacją.

Wizytację poprzedzono wewnętrznymi spotkaniami zespołu oceniającego, które posłużyły wymianie wstępnych refleksji na temat ocenianego kierunku studiów po lekturze raportu samooceny i zapoznaniu się z załączonymi dokumentami do raportu oraz dodatkowymi informacjami przesłanymi przez Uczelnię przed wizytacją. Podczas spotkań omawiano kryteria oceny, raport wstępny zespołu oceniającego oraz formułowano dalsze pytania i wątpliwości w odniesieniu do spełnienia standardów jakości kształcenia. Ponadto dokonano ostatecznego potwierdzenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji, w tym spotkań oraz podziału odpowiedzialności pomiędzy członkami zespołu oceniającego w trakcie wizytacji. Przed wizytacją zespół wytypował do oceny prace dyplomowe i prace etapowe, wybrał zajęcia do hospitacji oraz ustalił wymogi związane z udokumentowaniem infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia, w tym obiektów bazy dydaktycznej Uczelni i biblioteki.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z Władzami Uczelni, osobami odpowiedzialnymi za realizację procesu kształcenia na wizytowanym kierunku, w tym z autorami raportu samooceny, Samorządem Studenckim, z reprezentacją studentów oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku socjologia, przedstawicielami otoczenia społeczno- gospodarczego, z osobami odpowiedzialnymi za umiędzynarodowienie procesu kształcenia, wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz politykę jakości kształcenia.

W toku wizytacji przeprowadzono hospitacje zajęć prowadzonych online na ocenianym kierunku oraz dokonano przeglądu udostępnionej przez Uczelnię dokumentacji dotyczącej m.in. realizacji procesu kształcenia, w tym prac dyplomowych i etapowych, umiędzynarodowienia, funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz wsparcia studentów w procesie kształcenia i osiągania efektów uczenia się.

Wymiana informacji pomiędzy członkami zespołu oceniającego odbywała się na bieżąco podczas spotkań zaplanowanych zgodnie z harmonogram wizytacji. Spotkania te posłużyły ekspertom do systematycznego podsumowywania oceny spełnienia kryteriów wyznaczonych w ramach przydzielonej odpowiedzialności. Przed zakończeniem wizytacji odbyło się spotkanie podsumowujące zespołu oceniającego, podczas którego potwierdzono pozyskanie wszystkich niezbędnych informacji w celu

zapewnienia kompleksowej i wyczerpującej oceny kryteriów w powierzonym zakresie oraz omówiono pierwsze spostrzeżenia, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

W wyniku ścisłej współpracy członków zespołu oceniającego, a w szczególności sekretarza zespołu z koordynatorem wizytacji wyznaczonym z ramienia Uczelni na bieżąco prowadzono koordynację działań wspierających sprawny i zgodny z harmonogramem przebieg wizytacji.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	socjologia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	nauki socjologiczne 89% językoznawstwo 3% filozofia 3% informatyka 2% nauki o komunikacji społecznej i mediach 1% nauki prawne 1% psychologia 1%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów/200 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów na tych studiach przewiduje praktyki)	3 tyg./45 godzin/ 3 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	-	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	105	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ³	2250	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	100,2	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	178	-

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	43	-

Nazwa kierunku studiów	socjologia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{4,5}	nauki socjologiczne 73% psychologia 9% nauki o komunikacji społecznej i mediach 6% filozofia 4% nauki o sztuce 2% informatyka 1% pedagogika 1% nauki o zarządzaniu i jakości 1% nauki prawne 1% nauki o polityce i administracji 1% językoznawstwo 1%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry/120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów na tych studiach przewiduje praktyki)	-	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	1. badanie opinii i zachowań rynkowych 2. coaching z elementami psychologii społecznej 3. komunikacja i socjologia kognitywna 4. nowe praktyki kulturowe	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	33	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów⁶	1026	-

⁴ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁵ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

⁶ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	60,1	-
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	82	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	55	-

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁷ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione

⁷ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Ogólna koncepcja kształcenia na kierunku socjologia jest konsekwentnie realizowana od wielu lat. Jej ramy zostały wypracowane przede wszystkim w oparciu o potencjał kadry naukowo-dydaktycznej i zatwierdzane (np. poprzez refleksję i głosowanie nad programami studiów) przez Radę Wydziału Historyczno-Socjologicznego, w ramach którego przez wiele lat funkcjonował Instytut Socjologii. Zmiany wprowadzane do programu studiów na przestrzeni ostatnich 10 lat były ukierunkowane na zwiększenie liczby godzin o charakterze praktycznym, kształtujących kompetencje istotne z punktu widzenia bieżącej i przyszłej aktywności zawodowej studentów i absolwentów kierunku. Powiązanie koncepcji i celów kształcenia z otoczeniem rynkowym jest realizowane poprzez uzyskiwanie informacji i opinii członków Rady Konsultacyjnej, partnerów zewnętrznych, z którymi współpracuje Instytut Socjologii (m.in. w ramach realizowanego programu stażowego), współpracę z absolwentami kierunku oraz aktywność zawodową pracowników Instytutu Socjologii, którzy współpracują z firmami i instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego. Uzyskana w ten sposób wiedza i doświadczenia są wykorzystywane w procesie doskonalenia oferty dydaktycznej.

Proces kształcenia na kierunku socjologia jest związany z kluczowymi celami strategii Uniwersytetu, które są powiązane z doskonaleniem jakości kształcenia. Koncepcja na studiach socjologicznych jest konsekwentnie realizowana od wielu lat. Jednocześnie w programach studiów następują zmiany, które mają zapewnić optymalizację treści kształcenia oraz dostosowywanie ich do nowych sytuacji, np. związanych z wyzwaniami rynku pracy lub rozwojem technologii informacyjnych. Stabilne pozostaje natomiast podporządkowanie programów ogólnym założeniom koncepcji kształcenia. Włączanie studentów w prace badawcze, czy konferencje naukowe ma później swoje odzwierciedlenie w rekrutacji do Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UwB - aktywność zwiększa ich szanse w procesie rekrutacyjnym. Dla przykładu, dwie studentki uczestniczące w poprzednich latach w pracach badawczych związanych z grantami są aktualnie doktorantkami w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu w Białymstoku.

Charakterystyczne cechy koncepcji oraz celów kształcenia na kierunku socjologia, m.in. rzetelne przygotowanie studentów do refleksji teoretycznej w obrębie socjologii ogólnej oraz istotnych subdyscyplin socjologicznych; teoretyczne i praktyczne przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej, przede wszystkim projektowania i realizacji badań społecznych; przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej i zawodowej w regionie, poprzez szczególne zwrócenie uwagi w programie studiów na kwestie związane z socjologią pogranicza, zróżnicowaniem kulturowym, migracjami itp. będącymi m.in. przedmiotem badań kadry Instytutu Socjologii mieszczą się w dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek, tzn. nauk socjologicznych. W obowiązujących programach studiów, procentowy udział dyscypliny wiodącej na studiach pierwszego stopnia wynosi 89%, na studiach drugiego stopnia 73%.

Efekty uczenia się są wyraźnie powiązane z profilem ogólnoakademickim, obejmują wiedzę, umiejętności i kompetencje ukierunkowane na przygotowanie studentów do refleksji teoretycznej w obrębie socjologii ogólnej oraz istotnych subdyscyplin socjologicznych (z uwzględnieniem tradycyjnych dla ośrodka obszarów refleksji badawczej) oraz teoretyczne i praktyczne przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej, przede wszystkim projektowania i realizacji badań społecznych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1⁸

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiąganę przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

---

⁸W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

Na studiach I stopnia studenci rozwijają podstawowe kompetencje akademickie (*warsztaty efektywnego uczenia się, warsztaty komunikacji i autoprezentacji, technologia informacyjna, pisanie akademickie*) oraz zdobywają podstawową wiedzę z zakresu socjologii ogólnej (*wstęp do socjologii, socjologia zmiany społecznej*), statystyki i wybranych subdyscyplin szczegółowych. W kolejnych semestrach rozwijają swoje kompetencje badawcze, zdobywają wiedzę z różnych ważnych subdyscyplin socjologii oraz przygotowują się do realizacji własnego projektu badawczego, który stanowi podstawę pracy dyplomowej realizowanej na III roku studiów.

Na studiach II stopnia, w czasie dwóch pierwszych semestrów studenci pogłębiają wiedzę teoretyczną i metodologiczną z zakresu socjologii oraz dyscyplin pokrewnych, głównie psychologii społecznej i kognitywistyki. W ramach modułu praktycznego poszerzają praktyczne umiejętności realizacji badań socjologicznych. Na II roku studiów realizują program wybranej specjalizacji. Szczególne znaczenie w kształceniu studentów studiów II stopnia mają seminaria magisterskie, na które uczęszczają studenci przez cały czas trwania studiów (cztery semestry). Przygotowywane pod opieką promotorów prace magisterskie kształtują umiejętności niezbędne do podjęcia kształcenia na studiach III stopnia.

Studia na poziomie I i II stopnia obejmują różne formy przedmiotów i odpowiadające im różnorodne metody kształcenia. Na poziomie I i II stopnia studenci realizują liczne przedmioty laboratoryjne, związane z rozwojem (studia I st.) i doskonaleniem (studia II st.) kompetencji miękkich i umiejętności badawczych. Na uwagę zasługuje fakt, iż ubiegłoroczny etap nauczania zdalnego przyczynił się do tego, iż niektórzy prowadzący (np. przedmiot *social media* - warsztaty), sięgali po dodatkowe narzędzia np. aplikację Milenote, mające na celu urozmaicenie i uatrakcyjnienie procesu kształcenia, co spotkało się z pozytywną reakcją studentów. Obok pracy warsztatowej program studiów obejmuje także bardziej "tradycyjne" metody kształcenia i formy weryfikacji efektów uczenia się realizowane w ramach ćwiczeń, konwersatoriów, wykładów oraz zajęć seminaryjnych.

Metody kształcenia opierają się na obowiązujących w Uczelni przepisach, w tym na Zarządzeniu Rektora nr 95 z dn. 4 listopada 2020 r. w sprawie praktyk zawodowych realizowanych od roku akademickiego 2020/2021. Zakres zadań wykonywanych przez praktykanta opisywany jest w Karcie Praktykanta. Organizator praktyki (lub osoba upoważniona przez organizatora) formułuje opinię i ocenia przebieg praktyki oraz realizację zadań objętych jej programem według kryteriów zawartych w karcie praktykanta. Ponadto, po zakończeniu praktyki zawodowej opiekun praktyk jest zobowiązany do zebrania opinii studentów na temat odbytych praktyk zawodowych. Na podstawie bieżących doświadczeń należy uznać, że metody te są trafnie dobrane i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów. Stwierdzenie adekwatności metod weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się wiąże się też z charakterystyką samych efektów, których konstrukcja uwzględnia zróżnicowanie zainteresowań studentów socjologii oraz planowanych przez nich ścieżek kariery.

Programy studiów na poziomie I i II stopnia obejmują zajęcia językowe (lektoraty) oraz specjalistyczne warsztaty rozwijające kompetencje językowe w zakresie terminologii socjologicznej. Ponadto studenci studiów I stopnia realizują na II i III roku studiów po jednym przedmiocie warsztatowym w języku angielskim w ramach modułów laboratoryjnych do wyboru. Studenci mają także możliwość wyboru przedmiotów fakultatywnych w języku angielskim (III rok Ist. i I rok II st.).

Prowadzący zajęcia są zachęceni do wprowadzania do sylabusów swoich zajęć literatury obcojęzycznej (literatura uzupełniająca), co potwierdza przedłożona do wglądu dokumentacja. Ponadto, aby wzmocnić kompetencje absolwentów w posługiwaniu się tekstami naukowymi w języku obcym, do

wymogów prac dyplomowych na studiach II stopnia wprowadzono obowiązek odwołania się do literatury obcojęzycznej.

Na studiach I stopnia, w zakresie przygotowania do refleksji teoretycznej w obrębie socjologii ogólnej oraz istotnych subdyscyplin socjologicznych kluczowy dla studentów 1 roku jest całoroczny przedmiot *wstęp do socjologii* (30 godz. wykładów, 60 godz. ćwiczeń). W kolejnych semestrach studenci uczestniczą w zajęciach dotyczących teorii oraz innych subdyscyplin socjologicznych. W programie studiów są one zaszeregowane przede wszystkim do grup zajęć: *socjologia organizacji i instytucji, makrostruktury, procesy grupowe, socjologia kultury, historia myśli socjologicznej*. Przedmioty i grupy zajęć są ułożone w taki sposób, aby studenci mogli wykorzystywać podczas nich kompetencje uzyskane podczas wcześniejszych, już ukończonych kursów.

W zakresie teoretycznego i praktycznego przygotowania studentów do prowadzenia działalności naukowej kluczowe są przedmioty z grupy zajęć: *moduł metodologiczno-logiczny (statystyka, metody statystyczne w socjologii, metody ilościowe, metody jakościowe, spss, wprowadzenie do logiki, analiza danych zastanych)*. Wspomagane są one przez zajęcia z grupy: *technologie informacyjne*, które w dużej mierze nakierowane są na wiedzę i umiejętności możliwe do wykorzystania w pracy socjologa. Zajęcia te rozłożone są w większości na pierwszych dwóch latach studiów tak, aby studenci trzeciego roku, przygotowujący prace dyplomowe, mogli wykorzystać nabyte kompetencje badawcze.

W zakresie rozwijania wśród studentów kompetencji miękkich należy zwrócić uwagę przede wszystkim na grupę zajęć: *rozwój praktycznych umiejętności (warsztaty efektywnego uczenia się, warsztaty komunikacji i autoprezentacji, pisanie akademickie)* oraz inne przedmioty, w tym *lektorat z języka obcego*. Są one w większości zaplanowane na I roku, dzięki czemu studenci zyskują na początku studiów ważny „narzędziownik”, z którego mogą korzystać w następnych latach.

W zakresie przygotowania studentów do prowadzenia działalności naukowej i zawodowej w regionie, (poprzez poruszanie kwestii związanych z socjologią pogranicza, zróżnicowaniem kulturowym, migracjami), należy zwrócić uwagę przede wszystkim na grupę zajęć: *zmiana społeczna* oraz treści innych przedmiotów, np. *socjologia narodu*.

Pula przedmiotów odnoszących się do tych obszarów różni się w poszczególnych rocznikach, ze względu na fakt, że studenci mogą wybierać pojedyncze przedmioty fakultatywne oraz składające się z czterech przedmiotów moduły praktyczne. Ich oferta w dużej mierze koresponduje z wyżej wymienionymi obszarami.

Na II stopniu studiów, w zakresie przygotowania do refleksji teoretycznej w obrębie socjologii istotne są przedmioty z grup zajęć: *socjologia teoretyczna* oraz *filozofia, kognitywistyka i socjologia wiedzy*.

W zakresie teoretycznego i praktycznego przygotowania studentów do prowadzenia działalności naukowej kluczowe są przedmioty *metodologia nauk społecznych* oraz zajęcia w ramach *modułów praktycznych do wyboru*, których celem jest z założenia nabywanie zróżnicowanych kompetencji badawczych.

W zakresie rozwijania wśród studentów kompetencji miękkich należy zwrócić uwagę przede wszystkim na grupę zajęć rozwijających kompetencje językowe (Grupa zajęć: *język obcy*) oraz przedmiot *social media - warsztaty*.

W zakresie przygotowania studentów do prowadzenia działalności naukowej i zawodowej w regionie, (poprzez poruszanie kwestii związanych z socjologią pogranicza, zróżnicowaniem kulturowym,

migracjami), należy zwrócić uwagę przede wszystkim na przedmiot: *pogranicza narodowe i cywilizacyjne we współczesnym świecie* oraz kursy z grupy zajęć *współczesne społeczeństwo polskie (zróżnicowanie społeczne, problemy modernizacyjne współczesnego społeczeństwa polskiego)*.

Nacisk na poszczególne obszary w kontekście całego cyklu studiów różni się znacznie, w zależności od wyborów realizowanych na drugim roku II stopnia specjalizacji. Dla przykładu wybór specjalizacji *komunikacja i socjologia kognitywna* rozwija głównie obszary A i C; *coaching z elementami psychologii społecznej* obszar C; *badanie opinii i zachowań rynkowych* obszar B; *nowe praktyki kulturowe* obszary A, C i D.

Ogólnie rzecz biorąc, treści kształcenia realizowane w ramach poszczególnych przedmiotów przewidzianych programem studiów na kierunku socjologia, uwzględniają zarówno efekty uczenia się przypisane do danego przedmiotu, jak też aktualny stan wiedzy naukowej oraz działania badawcze pracowników Instytutu. Analizując sylabusy poszczególnych przedmiotów zauważa się, że treści omawiane w ramach specjalistycznych przedmiotów, takich jak np. *antropologia społeczna, socjologia migracji, czy socjologia narodu*, korespondują z obszarami naukowej eksploracji osób prowadzących, zaś do spisu literatury podstawowej oraz uzupełniającej, włączono pozycje pracowników Instytutu zajmujących się daną tematyką.

Program studiów I stopnia przewiduje obowiązkowe praktyki studenckie w wymiarze 45 h, nie krótsze niż 3 tygodnie, na drugim roku, w 4. semestrze studiów. Dla praktyk przypisano 3 punkty ECTS (81 h - tym 45 h praktyki, praca własna i ewaluacja). Praktyki podlegają zaliczeniu na ocenę. Praktyki powinny odbywać się w okresie wakacyjnym bądź w innym terminie, pod warunkiem, że nie koliduje to z organizacją procesu kształcenia. Organizacja praktyk i nadzór nad ich realizacją odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte i opublikowane zasady opisane w Regulaminie praktyk studenckich w Instytucie Socjologii Uniwersytetu w Białymstoku. Zgodnie z regulaminem praktyki mogą być realizowane w następujący sposób: 1) poprzez zawarcie umowy pomiędzy Uniwersytetem w Białymstoku a pracodawcą, 2) poprzez udział w badaniach realizowanych przez pracowników Instytutu Socjologii UwB, 3) poprzez udział w zorganizowanych praktykach studenckich (projekt badawczy realizowany przez poszczególne Zakłady Instytutu Socjologii).

Efekty uczenia się przypisane dla praktyk są zgodne z efektami przypisanymi dla innych zajęć. Treści programowe określone dla praktyk, wymiar praktyk i przyporządkowana im liczba punktów ECTS, a także umiejscowienie praktyk w planie studiów, jak również dobór miejsc odbywania praktyk zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Praktyki realizowane u pracodawców odbywają się m.in. firmach prywatnych, organizacjach pomocy społecznej, jednostkach samorządu terytorialnego, instytucjach kultury, organizacjach pozarządowych - zgodnie z zawodowym rynkiem pracy absolwentów socjologii. Infrastruktura i wyposażenie miejsc odbywania praktyk są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiając osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk.

Zgodnie z regulaminem praktyk możliwe jest zaliczenie praktyki na podstawie pracy zawodowej. O zaliczenie praktyki bez obowiązku jej odbycia mogą się ubiegać studenci, którzy nie dalej niż 12 miesięcy przed wyznaczonym terminem rozliczenia praktyk zawodowych: 1) wykonują lub wykonywali pracę zarobkową w instytucji gwarantującej uzyskanie efektów uczenia się określonych w programie studiów i sylabusie praktyk; 2) uczestniczą lub uczestniczyli w stażach i wolontariatach gwarantujących uzyskanie efektów uczenia się określonych w programie studiów i sylabusie praktyk; 3) brali udział w badaniach realizowanych przez Instytut Socjologii i jego pracowników oraz przedstawia

zaświadczenie o wykonanej pracy w wymiarze nie krótszym niż 3 tygodnie, obejmującym nie mniej niż 45 godzin. W celu zaliczenia ww. aktywności na poczet praktyk zawodowych student składa zaświadczenie podpisane przez pracodawcę lub organizatora stażu/ wolontariatu/ badań, zawierające informację o wymiarze czasowym pracy i zakresie wykonywanych obowiązków oraz wypełnioną Kartę oceny praktykanta.

Metody weryfikacji efektów uczenia się opisanych dla praktyk oraz sposób ich dokumentowania są generalnie dobrane trafnie - pracodawcy mają możliwość oceny stopnia osiągnięcia efektów w Karcie oceny praktykanta, są one także sformułowane przystępnym językiem. Natomiast ocena ta nie ma charakteru kompleksowego. Karta oceny praktykanta nie zapewnia możliwości oceny wszystkich efektów uczenia się zakładanych dla praktyk w sylabusie. Brakuje odniesienia do efektów: „jest świadom złożoności życia społecznego i zróżnicowania kulturowego społeczeństwa oraz ich znaczenia w kontekście procedur i praktyk antydyskryminacyjnych”; „potrafi rozstrzygać dylematy etyczne w ramach pracy zawodowej, w tym odnoszące się do pracy socjologa”; „dba o terminowe wykonywanie zadań” (w karcie oceny praktykanta jest jedynie rzetelność wykonywania zadań); „ma świadomość swoich mocnych i słabych stron w kontekście aktywności zawodowej”. Kwestia ta wymaga weryfikacji i uporządkowania. Warto także zwrócić uwagę, że niektóre z tych efektów będą trudne do osiągnięcia podczas praktyk lub też są trudne do zweryfikowania przez pracodawców. Rekomenduje się uspołnienie efektów uczenia się pomiędzy sylabussem a kartą oceny praktykanta.

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje opiekunów praktyk oraz ich liczba nie budzą zastrzeżeń i umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Praktyki nie są hospitowane, jedynie w przypadku praktyk realizowanych podczas projektów badawczych w zakładach Instytutu Socjologii prowadzony był nadzór nad ich realizacją.

W trakcie pandemii Covid-19, w przypadku realizacji praktyk zdalnie, dobór miejsc odbywania praktyk, stosowane narzędzia są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk. Jako wsparcie dla studentów w okresie pandemii, w roku akademickim 2020/2021 zostało nawiązane instytucjonalne porozumienie o współpracy z Instytutem Dyskursu i Dialogu, w ramach którego studenci mieli zorganizowane praktyki zdalne. Pozostałe praktyki zdalne, jeśli takie mają miejsce, są organizowane tak samo jak praktyki stacjonarne - w oparciu o *Regulamin praktyk*.

Uczelnia zapewnia studentom wsparcie w znalezieniu miejsca praktyk poprzez m. in. współpracę z Biurem Karier, podpisywanie umów z podmiotami zewnętrznymi, oferowanie praktyk poprzez udział w badaniach realizowanych przez pracowników Instytutu. Miejsca praktyk wybierane samodzielnie przez studentów wymagają akceptacji opiekuna praktyk - najpóźniej na trzy tygodnie przed rozpoczęciem praktyki zawodowej i podpisaniem umowy z organizatorem praktyki student wypełnia i składa deklarację planowanej praktyki zawodowej.

Praktyki podlegają ewaluacji z udziałem studentów. Studenci oceniają praktyki w formie ankiet zbieranych przez Sekretariat ds. Studenckich. Ocenie podlega sposób organizacji praktyk, treści praktyk, opiekunowie praktyk, efekty uczenia się. Wyniki ankiet są wykorzystywane w ustawicznym doskonaleniu programu praktyk i ich realizacji.

Plany dalszego rozwoju kierunku dotyczą w szczególności umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz studiów interdyscyplinarnych. Znaczna część kadry Instytutu Socjologii posiada kompetencje językowe i doświadczenie w realizacji zajęć w języku angielskim (program Erasmus+), co

pozwała nam na przygotowanie oferty studiów w języku angielskim, w pierwszej kolejności na poziomie studiów I stopnia.

Na poziomie studiów II stopnia plany rozwoju kierunku obejmują zwiększenie możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia oraz poszerzenie oferty przedmiotów z zakresu socjologii kognitywnej, tak by w jak największym stopniu wykorzystać potencjał kadrowy i badawczy związany w dużej mierze z badaniami realizowanymi w Zakładzie Socjologii Poznawczej Instytutu Socjologii oraz odpowiedzieć na zainteresowanie studentów kierunku kognitywistyka i komunikacja (I stopnia), którzy chętnie aplikują na studia socjologiczne II stopnia, a w dłuższej perspektywie studentów kognitywistyki w innych ośrodkach, poprzez wypracowanie oryginalnej koncepcji programowej (powiązanie socjologii i nauk kognitywnych).

Od dnia 01.10.2021 r. na Uniwersytecie w Białymstoku realizowany jest projekt o nazwie: „Zwiększenie kompetencji kadry dydaktycznej Uniwersytetu w Białymstoku z zakresu projektowania uniwersalnego” (POWR.03.04.00-00-KP15/21), czas trwania projektu: 01.10.2021 r. – 28.02.2023 r. , w którym biorą udział również pracownicy Instytutu Socjologii. Celem głównym projektu jest podniesienie kompetencji dydaktycznych w zakresie projektowania uniwersalnego kadry dydaktycznej Uniwersytetu w Białymstoku poprzez udział w m.in. szkoleniach, wizytach studyjnych, seminarium metodycznym. Nauczyciele akademicki uczestniczący w projekcie będą rozwijać swoje kompetencje z zakresu projektowania uniwersalnego i wprowadzić elementy projektowania uniwersalnego do realizowanego programu kształcenia.

Planowane rozszerzenie oferty dydaktycznej Uczelnia chce wprowadzać stopniowo, uwzględniając nie tylko potencjał dydaktyczny i badawczy, ale także warunki infrastrukturalne (decyzja o przeniesieniu Instytutu Socjologii do nowego budynku w kampusie Uniwersytetu w Białymstoku w perspektywie 3-4 lat).

Rekomenduje się zapewnienie spójności pomiędzy efektami uczenia się określonych dla praktyk w karcie oceny praktykanta i sylabusie praktyk. Pracodawcy powinni mieć możliwość oceny stopnia osiągnięcia każdego z określonych dla praktyk efektów uczenia się.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek. Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się. Praktyki zawodowe realizowane są w oparciu o sformalizowane, publicznie dostępne zasady. Efekty uczenia określone dla praktyk są zgodne z efektami przypisanymi do pozostałych zajęć.

Treści programowe praktyk oraz liczba przypisanych punktów ECTS a także umiejscowienie praktyk w planie studiów, dobór miejsc odbywania praktyk zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Infrastruktura miejsc praktyk, kompetencje i doświadczenie opiekunów praktyk nie budzą zastrzeżeń pod kątem osiągania przez studentów efektów uczenia się. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk są generalnie trafnie dobrane, ale nie umożliwiają kompleksowej oceny efektów uczenia się określonych w sylabusie - wymaga to weryfikacji. Podczas pandemii Covid-19 w przypadku realizacji praktyk zdalnie, dobór miejsc odbywania praktyk, stosowane narzędzia są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk. Uczelnia zapewnia wsparcie studentom w znalezieniu miejsca praktyk, a także posiada jasne kryteria akceptacji miejsc znalezionych przez studentów. Praktyki, efekty uczenia się oraz opiekunowie praktyk ze strony uczelni podlegają ewaluacji przez studentów w formie ankietowej, a wyniki tych ankiet wykorzystywane są do doskonalenia procesu realizacji praktyk.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki rekrutacji na studia są przejrzyste i selektywne oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Rekrutacja prowadzona jest za pośrednictwem ogólnouczelnianego systemu Internetowej Rekrutacji Kandydatów (IRK) w sposób gwarantujący bezstronność i równe traktowanie kandydatów zainteresowanych podjęciem studiów socjologicznych. Wszystkie niezbędne informacje dotyczące rekrutacji, w tym w szczególności jej zasady, warunki przyjęcia na studia, harmonogram czynności, opis studiów pierwszego i drugiego stopnia są dostępne na stronie systemu Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK). Szczegółowe zasady rekrutacji określa Uchwała Senatu (dla roku akademickiego 2020/2021 Uchwała nr 2479 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 26 czerwca 2019 r.). Postępowanie w sprawie przyjęcia na studia przeprowadza powołana przez rektora Uczelnianą Komisja Rekrutacyjną. Od odmownej decyzji UKR w sprawach przyjęcia na studia służy odwołanie do rektora, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji na piśmie. W procedurze kwalifikacji kandydatów na studia socjologiczne stosowany jest wskaźnik punktowy zgodnie z zasadami określonymi w uchwale. Liczba miejsc na studia I i II stopnia jest ustalana zarządzeniem rektora

Rekrutacja na studia odbywa się drogą elektroniczną, poprzez stronę internetową Uczelni, zgodnie z obowiązującymi standardami rekrutacyjnymi. Na kierunek socjologia przyjmowane są osoby spełniające warunki rekrutacji ujęte w Uchwale rekrutacyjnej podejmowanej przez Radę Naukową Instytutu Socjologii, a następnie zatwierdzanej przez Senat Uniwersytetu w Białymstoku. Podstawą kwalifikacji na stacjonarne 3-letnie studia I stopnia jest wynik egzaminu maturalnego z jednego

przedmiotu do wyboru spośród następujących: historia, język obcy nowożytny, język polski, wiedza o społeczeństwie – poziom podstawowy lub rozszerzony.

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów określa Regulamin Studiów Uniwersytetu w Białymstoku oraz Uchwała Senatu nr 2541 z dnia 13 września 2019 r. w sprawie określenia sposobu potwierdzenia efektów uczenia się w Uniwersytecie w Białymstoku. Jak dotąd w Instytucie Socjologii nie aplikowały osoby z wykorzystaniem takiej procedury.

Monitorowanie postępów studentów jest prowadzone systematycznie, w cyklu semestralnym, poprzez narzędzia systemu USOS i inne dane przetwarzane przez Sekretariat ds. studenckich (dziekanat), a także na podstawie informacji płynących od prowadzących zajęcia.

Zasady dla poszczególnych przedmiotów zawarte są w sylabusach udostępnianych w systemie USOS. W wielu przypadkach prowadzący zajęcia przygotowują również skrócone zasady zaliczenia i oceniania, które prezentują na pierwszych zajęciach i przekazują studentom.

Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów jest więc najczęściej podyktowany formą przedmiotu, ustalonymi efektami uczenia się dla przedmiotu, jego wymiarem godzinowym oraz konkretnymi treściami kształcenia. Do popularnych metod w przypadku ćwiczeń i laboratoriów należą m. in. bieżąca obserwacja pracy (np. aktywność podczas dyskusji, przygotowanie do zajęć, krótki sprawdzian - tzw. "wejściówka", realizacja zadań warsztatowych), ocena referatów lub projektów grupowych, ocena prac pisemnych (np. kolokwiiów, testów, esejów zaliczeniowych, projektów badawczych, raportów badawczych). Na zajęciach realizowanych w formie wykładu są to najczęściej zaliczenia w formie pracy pisemnej (kolokwium, esej) oraz egzaminy pisemne i ustne, zgodnie z ogólną formą zaliczenia określoną przez program studiów.

Kadra dydaktyczna jest zobowiązana do archiwizacji pisemnych prac etapowych dokumentujących efekty uczenia się osiągnięte przez studentów, w tym obecności studentów na zajęciach obowiązkowych. Służą do tego zarówno prace pisemne (np. wejściówki, prace zaliczeniowe, semestralne, egzaminy pisemne), jak też listy obecności sprawdzane podczas zajęć. Również podczas pracy zdalnej, platformy wykorzystywane w procesie kształcenia, np. BlackBoard Collaborate (moduł wideokonferencyjny), dawały możliwość generowania raportów zawierających informację na temat liczby uczestników sesji, czy dokładnego czasu ich obecności, co służyło jako narzędzie monitorowania obecności studentów podczas zajęć.

Podstawowym środkiem komunikacji stopnia osiągnięcia efektów uczenia się jest system USOS. Zgodnie z Regulaminem Studiów student ma prawo wglądu do pracy zaliczeniowej/ egzaminacyjnej (w terminie 7 dni od daty ogłoszenia oceny). Zasady te obowiązują niezależnie od formy realizacji zajęć (w przypadku zajęć zdalnych prowadzący udostępnia pracę w formie elektronicznej). Studenci mogą również ustosunkowywać się do zasad sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się w anonimowych ankietach ewaluacyjnych przedmiotów. Znajdują się tam kryteria: obiektywność oceniania oraz jasność kryteriów zaliczeniowych.

Procedura dyplomowania obejmuje przygotowanie recenzji pracy przez promotora i wyznaczonego recenzenta, z którą student może zapoznać się za pośrednictwem systemu APD (Archiwum Prac Dyplomowych). Student otrzymuje też informację o ocenach uzyskanych w ramach egzaminu dyplomowego oraz kryteriach decydujących o ocenie końcowej ze studiów. Szczegółowe zasady

przekazywania studentom informacji zwrotnych pojawiają się w sylabusach przedmiotów, w zgodzie z ich charakterystyką i trybem pracy w ramach kursów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów. System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta. Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Na kierunku socjologia zajęcia prowadzi wykwalifikowana kadra pracowników zatrudnionych na stanowiskach badawczo-dydaktycznych, której kompetencje potwierdza przedłożona do wglądu dokumentacja. We wrześniu 2021 roku Instytut Socjologii liczył 34 pracowników naukowo-dydaktycznych: dwóch profesorów zwyczajnych, siedmiu profesorów uczelni, dwudziestu adiunktów oraz czworo asystentów. Jedna osoba jest zatrudniona na stanowisku starszego wykładowcy. Nauczyciele akademicki w Instytucie Socjologii wykazują dużą aktywność badawczą i publikacyjną w ramach prężnie działających zakładów: Zakład Socjologii Kultury, Zakład Socjologii Poznawczej, Zakład Socjologii Polityki i Bezpieczeństwa, Zakład Socjologii Wiedzy i Edukacji, Zakład Socjologii Organizacji i Instytucji.

Kwalifikacje, dorobek publikacyjny oraz aktywność konferencyjna w sposób bezpośredni lub pośredni odnoszą się także do treści realizowanych na kierunku. Dorobek kadry dydaktycznej uwarunkowany jest przede wszystkim doświadczeniem dydaktycznym, zainteresowaniami badawczymi (znajdującymi odzwierciedlenie w prowadzonych i publikowanych pracach naukowych, udziale w pracach zespołów badawczych np. w grantach) i poszczególnymi obszarami samodoskonalenia (np. szkolenia, warsztaty, kursy). Zakres tematyczny publikacji oraz posiadane doświadczenie są adekwatne do tematyki prowadzonych zajęć, w ramach których w spisie literatury (zazwyczaj uzupełniającej – aby student w wolny sposób mógł wybrać daną pozycję) wykładowca umieszcza tytuły swoich najnowszych

publikacji. W bardziej zaangażowany sposób kompetencje badawcze studentów rozwijane są na *seminariach dyplomowych*. Prowadzący seminarium nie koncentruje się tylko na pomocy w przygotowaniu przez studenta pracy dyplomowej, ale inspirowanie do szerszych poszukiwań naukowych, aby kontekst prowadzonych przez studenta badań był jak najszerszy. Kadra naukowo-dydaktyczna kierunku socjologia poprzez swoje pasje naukowe, wpływa więc na nabywanie i rozwój kompetencji badawczych swoich studentów, jak również uwrażliwia ich na współczesne potrzeby społeczne, konieczność inicjowania zmiany społecznej, czy wspomaganie działań emancypacyjnych mniejszości kulturowych oraz inicjatyw służących społecznej integracji. W 2020 roku Instytut Socjologii otrzymał dofinansowanie na realizację międzynarodowej konferencji (poświęconej tematyce badania pograniczy) w ramach projektu Doskonała Nauka. Inicjatywy te znajdują odzwierciedlenie w działających w Instytucie podmiotach: Pracownia Sztuki Społecznej, oraz Laboratorium Terra Diversa. Skupiają one wokół siebie nie tylko pracowników naukowo – dydaktycznych, studentów, ale również badaczy społecznych, animatorów kultury, aktywistów, edukatorów oraz lokalnych liderów. Istotny wpływ na proces kształcenia mają realizowane projekty badawcze w ramach programów GRIEG, Horizont 2020 CSA, Opus 19, Tango IV oraz dwa badania w ramach programu Miniatura 3.

Zajęcia dydaktyczne przydzielane są na podstawie dorobku naukowego, prowadzonych badań, a także na podstawie zawodowego doświadczenia prowadzących. Proces przydzielania zajęć dydaktycznych opiera się na systematycznych rozmowach, które uwzględniają zarówno doświadczenie pracowników (wcześniej prowadzone zajęcia), jak i chęć ich rozwoju i zmiany zakresu dydaktyki (nowe przedmioty, zgłoszenia przedmiotów autorskich w formie wykładów fakultatywnych), a także zakres obciążenia w sensie ilościowym (liczba godzin). Obsada zajęć przygotowana jest przez dyrekcję Instytutu Socjologii w porozumieniu z kierownikami zakładów i kadrami dydaktyczną na podstawie analizy planu studiów i kompetencji prowadzących. Brane są pod uwagę: zgodność wykształcenia z dyscypliną, dorobek nauk, doświadczenie w realizacji przedmiotu, a także doświadczenie praktyczne (np. badania społeczne, marketingowe). Potwierdza się zatem kompetencje nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć, znajdujące uzasadnienie w prowadzonych badaniach naukowych. Kompetencje te są również widoczne w powiązaniu osiągnięć w badaniach naukowych i ich profilu z opieką i ukierunkowaniem badań naukowych studentów, prowadzonych w ramach poszczególnych kół naukowych (udział w badaniach prowadzonych przez kadrę w ramach praktyk zawodowych, czynny lub bierny udział w konferencjach naukowych, włączanie wybranych studentów do badań w ramach grantów pracowników).

Uczelnia stwarza warunki do rozwoju naukowego i kompetencji dydaktycznych poprzez system ocen i motywacji. W roku akademickim 2019/2020 wprowadzono tzw. wynagrodzenie motywacyjne dla nauczycieli akademickich, które jest przyznawane na okres jednego roku za wybitne osiągnięcia naukowe. Poza wynagrodzeniami motywacyjnymi elementem motywowania są coroczne nagrody rektora z okazji Dnia Nauczyciela a także zgłaszanie pracowników do odznaczeń państwowych. Innym elementem motywacyjnym są dodatki, o które może wnioskować Dyrektor Instytutu. Są one przyznawane szczególnie na działania organizacyjne i zaangażowanie w działania Instytutu Socjologii. System ocen i motywacji obejmuje więc kilka obszarów: 1) działalność badawczą i kształcenie kadry, 2) działalność dydaktyczną i 3) działalność organizacyjną. Obszar wsparcia nauczycieli akademickich obejmuje również szkolenia obejmujące rozwój kompetencji badawczych i dydaktycznych związanych bezpośrednio ze sposobami prowadzenia zajęć i przygotowywania wykorzystywanych w pracy materiałów (np.: „Jak być skutecznym wykładowcą w nowoczesnym środowisku nauczania – rzecz o tym jak psychologia pozytywna może nam pomóc stać się lepszym (szczęśliwszym?) wykładowcą”).

W ostatnim czasie z uwagi na pandemię większość oferowanych szkoleń związanych była z realizacją zajęć dydaktycznych na platformach do zdalnej edukacji.

Ważne znaczenie ma system okresowych ocen nauczycieli akademickich, którzy zgodnie z przepisami ustawy i przepisami wewnątrzuczelnianymi, podlegają ocenie przez bezpośrednich przełożonych. Na wszystkich etapach oceniania nauczyciela akademickiego wyniki ocen są przedstawiane zainteresowanym. Istotnym elementem oceny nauczycieli akademickich są wyniki elektronicznej ankiety studenckiej. W okresie poprzedzającym regulaminową ocenę osiągnięć pracownika, bieżąca ocena rozwoju jego kompetencji spoczywa na kierownikach zakładów oraz dyrekcji instytutu. Bieżąca ocena zajęć dydaktycznych jest dokonywana przez studentów (w formie ankiety) oraz oceny hospitacji zajęć dokonywanych przez samodzielnych pracowników nauki.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry. Podkreślić można wysokie kompetencje dydaktyczne kadry, przejawiające się w stosowaniu zróżnicowanych metod dydaktycznych zorientowanych na zaangażowanie studentów w proces kształcenia i inicjatywy naukowe oraz we wzorowym stosowaniu klasycznych, jak i innowacyjnych metod kształcenia oraz nowych technologii.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Uczelnia posiada infrastrukturę naukowo-dydaktyczną, która umożliwia studentom ocenianego kierunku studiów I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim osiągnięcie wszystkich założonych dla kierunku efektów uczenia się. Baza dydaktyczna Instytutu Socjologii, na którym realizowane są zajęcia na wizytowanym kierunku, dostosowana jest do liczby studentów oraz liczebności grup i pozwala na prawidłową realizację zajęć, a studentom na samodzielne czynności badawcze. Sale i specjalistyczne pracownie dydaktyczne, laboratoria naukowe Instytutu Socjologicznego posiadają wyposażenie

zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się. Zajęcia prowadzone są w 8 salach dydaktycznych, w tym pracowni komputerowej. Pomieszczenia wyposażone są w sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu, ekrany i rzutniki. Do dyspozycji studentów i nauczycieli akademickich są również inne jednostki Uczelni, co pozwala, w miarę potrzeb, na korzystanie z innych sal w budynku (m. in. tzw. "dużej auli", wykorzystywanej m. in. podczas wykładów gościnnych, plenarnych sesji konferencji itp.).

Pomimo wielu ograniczeń infrastrukturalnych (siedziba Instytutu Socjologii znajduje się w budynku zabytkowym, przeznaczonym do celów innych niż edukacyjne), infrastruktura informatyczna Instytutu Socjologii, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, aparatura badawcza oraz oprogramowanie są sprawne, nowoczesne i pozwalają na realizację zajęć, także w oparciu o zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne. Zwrócenia uwagi wymaga jednak fakt, że Uniwersytet w Białymstoku w najbliższej przyszłości planuje budowę obiektu w przestrzeni kampusu, do którego przenieść się będzie mógł m. in. Instytut Socjologii. Pozwoli to zminimalizować większość niedogodności związanych z obecną bazą (np. brak klimatyzacji, niewystarczająco obszerne przestrzenie wspólne).

Instytut udostępnia studentom i pracownikom zmodernizowaną sieć WiFi, także w usłudze Eduroam. Studenci mogą również korzystać ze zmodernizowanego sprzętu umieszczonego w pracowni komputerowej. Wyposażono również sale dydaktyczne w komputery stacjonarne oraz kamery i głośniki umożliwiające prowadzenie zajęć zdalnych lub hybrydowych. Do obsługi toku studiów wykorzystywany jest system USOS z modułem USOSmail obsługującym usługę poczty elektronicznej. Dostęp do informacji jest zapewniony również za pomocą strony internetowej Instytutu oraz portalu Facebook (studenckie Koło Naukowe Socjologiczno- Antropologiczne). Zarówno pracownicy jak i studenci mają dostęp do platform e-learningowych BlackBoard, MS Teams oraz EduPortal. Ponadto, studenci mają możliwość korzystania ze sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem w pracowni komputerowej, mogą również otrzymać licencję do korzystania z programu do analizy statystycznej SPSS na komputerach prywatnych.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna Instytutu Socjologii została wyposażona w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Podjazd pod drzwi budynku oraz windy między piętrami i windy schodowe pozwalają na poruszanie się między kondygnacjami. Sala 108 A wyposażona jest w pętle indukcyjne dla osób słabosłyszących, które pozwalają osobie niedosłyszącej odbiór czystego i wyraźnego dźwięku. Jedno stanowisko komputerowe w Bibliotece mieszczącej się w budynku Instytutu posiada nakładkę wspomagającą pracę osób niedowidzących. Wejścia do wszystkich sal i pomieszczeń administracyjnych oznakowane są taśmami z oznaczeniem w alfabecie Braille'a.

Zasoby biblioteczne są dostępne dla studentów socjologii i nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku zarówno w sposób tradycyjny, jak i z wykorzystaniem narzędzi informatycznych. Dotyczy to również dostępu do światowych zasobów informacji naukowej. Biblioteka umożliwia studentom dostęp on-line do pełnotekstowych wydawnictw elektronicznych w językach polskim i obcych, jak również prenumeruje polskojęzyczną bazę e-książek na platformie IBUK Libra. Instytut Socjologii wraz z trzema innymi jednostkami Uniwersytetu współfinansuje od kilku lat zakup dostępu do bazy JSTOR Arts & Science I.

Zasoby biblioteczne są zgodne z potrzebami procesu kształcenia i umożliwiają prawidłową realizację zadań. Zasoby te (obejmujące pozycje literatury obowiązkowej i uzupełniającej w sylabusach) pozwalają także studentom na osiągnięcie efektów uczenia się, a także przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. Studenci mają możliwość korzystania ze 42

stanowisk czytelniczych, umożliwiających swobodną pracę ze zbiorami. Ponadto, znajdują się tam cztery stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu i baz pełnotekstowych zakupionych przez Uczelnię. Zasoby Biblioteki obejmują około 37 000 woluminów księgozbioru historycznego, 16 000 woluminów księgozbioru socjologicznego, 400 tytułów czasopism. Dostęp do katalogu możliwy jest dla studentów i nauczycieli akademickich ze strony internetowej z dowolnego komputera. W Bibliotece działa także wypożyczalnia międzybiblioteczna, dzięki której można zamówić książki z innych bibliotek w Polsce.

Uczelnia w sposób trwały monitoruje stan infrastruktury dydaktycznej oraz wspomagającej. Służą temu: a) posiedzenia Rady Instytutu, b) zebrania pracowników, c) cykliczne spotkania dyrekcji Instytutu z członkami samorządu studenckiego. Informacje odnośnie stanu infrastruktury pochodzą od studentów oraz nauczycieli akademickich, pozyskiwane są w ramach bieżącej ewaluacji, rozmów, przeglądów sylabusów. Studenci mają możliwość oceny infrastruktury w ankiecie semestralnej za pomocą pytania otwartego oraz w dyskusji prowadzonej przez władze Instytutu podczas spotkań. Na podstawie przeprowadzanych badań sporządzony zostaje raport, w którym przedstawia się uśrednione wyniki oraz rekomendacje. Studenci oraz pracownicy mogą sygnalizować zapotrzebowanie na pozycje biblioteczne, wpisując konkretne tytuły za pośrednictwem strony internetowej w specjalnie przeznaczonej do tego zakładce. Pracownicy biblioteki dokonują przeglądu sylabusów, sprawdzając, czy wszystkie pozycje są dostępne. Na podstawie powyższych działań zasoby biblioteki są na bieżąco uzupełniane.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia posiada infrastrukturę dydaktyczną oraz biblioteczną, która w pełni zaspokaja potrzeby kształcenia studentów na kierunku socjologia, oraz osiągnięcie efektów uczenia się określonych dla kierunku. Zbiory biblioteczne znajdują swoje odzwierciedlenie w kartach przedmiotów, a studenci mają dostęp do zasobów nie tylko w tradycyjny sposób, ale również poprzez wirtualne bazy. Przeprowadzana jest ocena bazy dydaktyczno-bibliotecznej, a wyniki tej oceny służą udoskonaleniu stanu istniejącego.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Instytut Socjologii oraz poszczególni przedstawiciele kadry dydaktycznej współpracują z wieloma instytucjami stanowiącymi otoczenie społeczne, gospodarcze i kulturalne. Wśród ważnych partnerów Instytutu są instytucje publiczne, szkoły wyższe, przedsiębiorstwa oraz organizacje pozarządowe, m.in.: Fundacja Uniwersytetu w Białymstoku, Fundacja Laboratorium Badań i Działań Społecznych „SocLab”, Stowarzyszenie na Rzecz Kultury i Dialogu 9/12, Firma Isobar Polska, Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku, Białostocki Ośrodek Kultury, Akademia Teatralna im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie Filia w Białymstoku, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, Muzeum Podlaskie w Białymstoku, ProFiS s.j., Infinity Group. Rodzaj, zasięg i zakres podmiotów współpracujących w zakresie projektowania i realizacji programu studiów jest zgodny z dyscypliną do której kierunek jest przyporządkowany, koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniem zawodowego rynku pracy właściwego dla absolwentów socjologii.

Współpraca przyjmuje zróżnicowane formy, adekwatnie do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się m.in.: organizacja praktyk zawodowych i staży (m.in. w firmach badawczych, agencjach marketingowych), udział pracodawców w dydaktyce, realizacja dodatkowych warsztatów dla studentów, realizacja wspólnych projektów, współpraca w ramach Rady Konsultacyjnej, realizacja badań zleconych, organizacja konferencji, wspólne inicjatywy edukacyjne i kulturalne, opiniowanie programów studiów.

Ważną formą współpracy Jednostki z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie odnoszącym się do kształcenia jest działalność Rady Konsultacyjnej, której działanie reguluje Uchwała nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku z późn. zm. W skład Rady Konsultacyjnej powołanej przez dyrektora Instytutu Socjologii wchodzi przedstawiciele kadry Instytutu, studentów oraz przedsiębiorstw, organizacji i instytucji o profilu istotnym z punktu widzenia programu studiów na kierunku socjologia (m. in. instytucje kultury, organizacje pozarządowe, sektor ICT, trenerzy biznesu). Do podstawowych zadań i kompetencji Rady konsultacyjnej należy opiniowanie obowiązujących programów studiów oraz projektów powołania nowych kierunków studiów, zgłaszanie uwag i propozycji zmian w programach, ocena stopnia realizacji zakładanych efektów uczenia się oraz definiowanie kluczowych z punktu widzenia rynku pracy kompetencji, które powinni posiadać absolwenci. Spotkania Rady Konsultacyjnej odbywają się z częstotliwością nie mniejszą niż pół roku (okres ten był wydłużony w okresie pandemii). Przybierają formy dyskusji na zaproponowane uprzednio tematy lub formułę bardziej roboczą, warsztatową w przypadku konsultowania konkretnych rozwiązań czy propozycji. Ostatnie spotkanie Rady Konsultacyjnej, które odbyło się w październiku 2021 r. zostało poświęcone ocenie obowiązujących programów studiów. Spotkanie było prowadzone w formule warsztatowej i w jego toku zostały wytworzone materiały, które mają w efekcie posłużyć optymalizacji programów w roku akademickim 2022/2023.

Inną formą współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego jest zapraszanie praktyków na zajęcia dydaktyczne na kierunku socjologia. Współpraca ta dotyczy przede wszystkim studiów II stopnia i przyjmuje różne formy, w zależności od specyfiki oferowanej specjalizacji (prowadzenie zajęć, dodatkowe warsztaty). Dla przykładu, w roku akademickim 2019/2020 studenci drugiego roku II stopnia uczęszczali na specjalizację *coaching z elementami psychologii społecznej*, w ramach której część zajęć prowadzili pracownicy zewnętrzni posiadający wykształcenie i doświadczenie w zakresie coachingu. W roku akademickim 2020/2021 studenci uczęszczający na specjalizację *socjologia komunikacji społecznej i mediów* mieli możliwość uczestniczenia w m.in.

następujących warsztatach wspierających rozwój praktycznych umiejętności: „Fake newsy jako zjawisko społeczne”, „User experience jako sztuka podejmowania decyzji w oparciu o metody badań socjologicznych”, „Praca zdalna w projektach. Jak organizować pracę sobie i zespołem, jak się komunikować w pracy zdalnej i czy warto mieć jeszcze skrzynkę mailową”, „Siła przekazu – real time marketing wsparciem dla fake news”.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym przekłada się na zmiany w programie studiów, czego przykładem jest m.in.: wprowadzenie do oferty studiów II stopnia specjalizacji *coaching z elementami psychologii społecznej* czy wprowadzenie do treści kształcenia tematyki user experience - dynamicznie rozwijającej się branży rynku pracy, w której znajdują zatrudnienie absolwenci socjologii. Efektem współpracy z otoczeniem jest także umożliwienie studentom studiów pierwszego stopnia uzyskania certyfikatu z obsługi programu IBM SPSS. Najlepsi studenci (wymagana ocena minimum 4) otrzymują certyfikat SPSS Technology Junior Expert oraz mają możliwość zdobycia certyfikatu SPSS Technology Expert poprzez zdanie egzaminu w Warszawie. Egzamin polega na wykonaniu testu obejmującego programem zakres tematów zrealizowanych podczas zajęć z przedmiotu. Do testu wybierane są z reguły 3 najlepsze osoby na roku, dysponujące największymi umiejętnościami i wiedzą w zakresie pracy z programem PS Imago (SPSS).

W czasie pandemii Covid-19 i czasowego ograniczenia funkcjonowania uczelni zapewniony był udział interesariuszy zewnętrznych, w tym pracodawców, w różnych formach współpracy w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów. Pracodawcy uczestniczyli w zajęciach zdalnych, również spotkania Rady konsultacyjnej prowadzone były zdalnie, trwały praktyki studenckie oraz realizacja wspólnych projektów. Również pracodawcy obecni podczas spotkania z zespołem oceniającym podkreślili, że w trakcie pandemii pozostawali w stałym kontakcie z uczelnią.

Jednostka prowadzi okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem zewnętrznym w zakresie doboru instytucji współpracujących, skuteczności tej współpracy oraz wpływu na program kształcenia. Ewaluacja ta ma głównie charakter niesformalizowany, a jej wyniki wykorzystywane są do doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów. Dobór pracodawców poddawany jest refleksji zespołu dyrektorskiego raz w roku akademickim. W trybie ciągłym podejmowane są natomiast działania, które mogą wpłynąć na zacieśnianie współpracy instytucjonalnej - najczęściej punktem wyjścia jest w takich przypadkach współpraca pomiędzy poszczególnymi pracownikami Instytutu, a otoczeniem zewnętrznym. Lista instytucji współpracujących jest systematycznie rozszerzana, a umowy z kluczowymi interesariuszami zewnętrznymi są odnawiane stosownie do potrzeb obu stron. Aktualizowany jest także skład Rady Konsultacyjnej.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji współpracujących jest adekwatny do dyscypliny, do której przypisany jest kierunek oraz z zawodowym rynkiem pracy dla absolwentów socjologii. Współpraca jednostki z otoczeniem zewnętrznym prowadzona jest w sposób systematyczny w formach adekwatnych do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się. Również podczas pandemii Covid-19 i czasowego zawieszenia funkcjonowania uczelni utrzymywane były kontakty z otoczeniem zewnętrznym. Jednostka prowadzi

cykliczne przeglądy współpracy z interesariuszami, z których wnioski wykorzystywane są do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na wizytowanym kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, nauczyciele akademicy są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia, w tym wymiany studentów i kadry. Instytut Socjologii rozwija badania w zakresie socjologii pogranicza, zróżnicowania kulturowego, migracji, prowadzi intensywną współpracę międzynarodową z instytucjami partnerskimi. Udział studentów w programach międzynarodowych zapewniony jest głównie poprzez ofertę wyjazdu na studia lub odbycia praktyk zagranicznych w ramach programu Erasmus+. Sprawami związanymi z jakością i zarządzaniem projektem w odniesieniu do partnerów międzynarodowych Uczelni zajmuje się Koordynator Programu oraz uniwersytecki Dział Współpracy Międzynarodowej. Na poziomie Instytutu został powołany pełnomocnik Dyrektora Instytutu ds. Umiędzynarodowienia.

Jednostka na kierunku socjologia na poziomie studiów I i II stopnia podejmuje działania służące podnoszeniu stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Informacje dotyczące wyjazdów studentów (zasady rekrutacji, terminy aplikacji, terminy wyjazdów, warunki wyjazdu, niezbędne dokumenty) umieszczane są na stronie internetowej Instytutu Socjologii oraz zamieszczane w jego siedzibie w formie plakatów. Szczegóły dotyczące wyjazdów i studiów prezentowane są również w trakcie poświęconych temu zagadnieniu spotkań w Instytucie (w roku akademickim 2019/20 oraz 2020/21 spotkania te przybrały formę on-line). Ponadto, organizowane są spotkania na mniejszą skalę, na poziomie grup studenckich, na których Koordynator zachęca i bardziej praktycznie wprowadza do programu wymiany, wyjaśniając procedury i odpowiadając na pytania studentów. Również nauczyciele akademicy, lektorzy języków obcych, proszeni są o przypominanie i zapraszanie studentów do udziału w programie. Studenci zachęceni są do odwiedzenia uczelnianej strony Internetowej, gdzie znajdują szczegółowe informacje na temat programu.

Uczelnia poprzez podpisanie szeregu umów z uczelniami oraz instytucjami zagranicznymi (Josip Juraj Strossmayer University Of Osijek, Chorwacja; Univerzita Karlova V Praze, Czechy; Itä-Suomen Yliopisto/University Of Eastern Finland, Finlandia; Université Paris Ouest Nanterre La Defense, Francja; Université De Marne-La Valle, Francja; Universidad De Granada, Hiszpania; Universidad Complutense De Madrid, Hiszpania; Baltijas Starptautiska Akadēmija, Łotwa; Goce Delcev University Of Stip, Macedonia; Freie Universität Berlin, Niemcy; Universidade Do Minho, Portugalia; Universidade De

Evora, Portugalia; Afyon Kocatepe University, Turcja; Selcuk University, Turcja; Necmettin Erbakan University, Turcja; Sacarya University, Turcja; Università Degli Studi "G. D'annunzio" Chieti-Pescara, Włochy), stwarza studentom oraz nauczycielom akademickim na kierunku socjologia możliwość rozwoju międzynarodowej aktywności. Umowy obejmują między innymi: wymianę studentów, wykładowców i pracowników administracyjnych; współpracę w zakresie badań naukowych; wymianę doświadczeń w zakresie działalności badawczej, jakości kształcenia (w tym między innymi konsultację programów studiów). W ostatnich trzech latach z oferty wyjazdu skorzystało 9 studentów, dwie osoby wzięły udział w zagranicznych praktykach studenckich. W ramach wymiany, do Instytutu Socjologii przyjeżdżają również studenci z krajów partnerskich (w ostatnich trzech latach sześciu studentów). Z oferty dydaktycznej Instytutu Socjologii korzystają także zagraniczni studenci z innych wydziałów, zarówno w ramach programu Erasmus+ jak i programu Non-Degree, stypendyści Rządu RP dla Młodych Naukowców.

Innym rodzajem wsparcia jest możliwość wyjazdów nauczycieli akademickich z programu Erasmus+ w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych dla studentów partnerskiej instytucji przyjmującej lub w celach szkoleniowych. W ostatnich 3 latach odbyło się 10 tego typu wyjazdów. Nauczyciele akademicy zatrudnieni w Instytucie Socjologii biorą czynny udział w licznych konferencjach międzynarodowych, których tematyka związana jest z obszarem ich zainteresowań naukowych, a w konsekwencji prowadzonych zajęć. Z tego obszaru badawczego publikowane są także artykuły w języku obcym. W ramach współpracy z Association of Borderland Studies, Department of Contemporary Philosophy (Lithuanian Culture Research Institute) oraz Department of Philosophy and Cultural Studies (Vilnius Gediminas Technical University) IS współtworzy cykl konferencji międzynarodowych dotyczących pogranicza: „Identity and Identity Needs Among Culturally Diverse Communities of the Eastern EU Borderland” (22-23.11.2019) oraz “Relations on the Borderlands: Old and New Inhabitants” (23-24.09.2021), będących platformą wymiany doświadczeń badaczy tej problematyki z całego świata (Chiny, Dania, Grecja, Gruzja, Hiszpania, Izrael, Kanada, Litwa, Norwegia, Polska, Portugalia, Rosja, Słowenia, Szwecja, Turcja, Ukraina, Węgry, Wielka Brytania). Pracownicy Instytutu realizują granty o zasięgu międzynarodowym, takie jak: „The bounds of religious cognition: Study of cognitive and cultural factors in Czech and Polish societies” – Grant czeski GACR 2021-2024; „Religion, ideology and prosociality: Simulating secularising societies” – GRIEG grant od NCN 2020-2023 w partnerstwie z Norwegią, Wielką Brytanią, i Stanami Zjednoczonymi; „Join Us to Optimize Health Through Cohort Research” - Communication & Dissemination w ramach Horyzont 2020; “Collaborative Outcomes Study On Health And Functioning During Infection Times”.

Umieędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, ich wyniki są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Proces ewaluacji umieędzynarodowienia realizowany jest w trakcie regularnych ocen pracowników naukowo-dydaktycznych. Ponadto, finansując wyjazdy konferencyjne, tłumaczenie lub redagowanie tekstów na języki obce lub inne aktywności związane z umieędzynarodowieniem nauki i dydaktyki, dyrekcja Instytutu monitoruje wcześniejsze dokonania pracowników w tym zakresie i możliwości rozwoju w przyszłości. Uczelnia stara się rozwijać i dostosowywać współpracę międzynarodową do potrzeb zgłaszanych przez studentów, nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych. Analizując propozycje pracowników oraz studentów Uczelnia podejmuje działania rozwijające kontakty międzynarodowe.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Jednostka na kierunku socjologia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów. Wykładowcy dzięki wyjazdom zagranicznym, nawiązywanym kontaktom oraz uczestnictwie w konferencjach, które skutkują również wymianą doświadczeń naukowych i dydaktycznych, prezentują studentom szersze perspektywy kształcenia na danym kierunku. Zarówno studenci, jak i wykładowcy uczestniczą w programach wymian międzynarodowych, wyjeżdżają na konferencje zagraniczne, przeprowadzają wykłady gościnne. Przyjmują chętnie osoby z zagranicy. Studenci przyjeżdżający z zagranicy otrzymują pełne wsparcie przed rozpoczęciem toku kształcenia oraz w czasie jego trwania. Prowadzone są okresowe oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, obejmujące ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie kierowane przez Uniwersytet w Białymstoku do studentów kierunku socjologia można określić jako kompleksowe oraz stałe, przybierające zróżnicowane formy. Odnosi się ono do wszystkich najważniejszych aspektów związanych ze wsparciem studentów podczas procesu uczenia się. Wsparcie przybiera zróżnicowane formy z uwzględnieniem specyficznych potrzeb studentów, a dodatkowo jest ono adekwatne do zapotrzebowania i celów kształcenia, które wynikają z realizacji programu studiów na kierunku socjologia. Podejmowane wsparcie ma charakter systemowy, co umożliwia studentom osiąganie efektów uczenia się, a także wpływa na ich rozwój oraz płynne wchodzenie na rynek pracy.

Jednym z istotniejszych aspektów wsparcia studentów w procesie uczenia się są konsultacje z nauczycielami akademickimi, podczas których student może zarówno prosić o wyjaśnienie kwestii poruszanych na zajęciach jak i poruszać tematy naukowe, które go interesują. Konsultacje realizowane są regularnie, we wskazanym wcześniej i znanym przez studentów terminie, jak również mogą zostać zrealizowane w dodatkowym i dogodnym dla studenta czasie.

Uczelnia kieruje dodatkowe wsparcie do studentów, którzy dopiero rozpoczynają swoje studia poprzez realizację zajęć warsztatowych mających na celu rozwój oraz wyrównywanie kompetencji edukacyjnych.

Kolejnym istotnym elementem wsparcia kierowanego w stronę studentów jest powoływanie z grona nauczycieli akademickich opiekuna roku, który wspiera studentów przez cały tok studiów. Do zadań i obowiązków Opiekuna należy reprezentowanie studentów danego roku przed nauczycielami akademickimi czy władzami instytutu, informowanie studentów na tematy związane z organizacją roku akademickiego oraz całego toku studiów, czy też zasadach rozwiązywania konfliktów, a dodatkowo ma

za zadanie reagować i wspierać studentów w przypadkach zagrożenia, naruszenia ich bezpieczeństwa, w przypadku przemocy czy dyskryminacji.

Podczas nauczania realizowanego na odległość studenci otrzymywali konieczne dla nich wsparcie w zakresie efektywnego korzystania z infrastruktury i oprogramowania stosowanego w kształceniu na odległość, poprzez liczne instrukcje czy możliwość kontaktu z pracownikami mającymi zapewnić wsparcie i zaplecze techniczne. Studenci, którzy borykają się z wykluczeniem technologicznym otrzymywali możliwość wykorzystania infrastruktury i sprzętu dostępnego na uczelni zarówno podczas zajęć dydaktycznych jak i podczas egzaminów dyplomowych.

Szczególne uzdolnieni studenci kierunku socjologia otrzymują również możliwość włączania się w prace naukowo-badawcze razem z pracownikami naukowymi, między innymi poprzez udział w grantach badawczych, występowanie na konferencjach czy też tworzeniem artykułów naukowych. Najlepsi studenci po spełnieniu pewnych warunków mają możliwość otrzymania dyplomów honorowych, które wręczane są studentom podczas inauguracji roku akademickiego bądź podczas posiedzenia Rady Instytutu Socjologii. Dodatkowo na wniosek Dyrekcji bądź pracowników studenci mają możliwość otrzymania nagrody za działalność naukową, czy też organizacyjną na rzecz Instytutu Socjologii, bądź Uniwersytetu w Białymstoku.

Studenci mają możliwość działalności naukowej w Kole Naukowym, które otrzymuje od uczelni wsparcie zarówno organizacyjne jak i finansowe. W działalności studentów wspierają ich opiekunowie koła, dodatkowo członkowie kół mają możliwość korzystania z infrastruktury uczelni oraz dysponują funduszem, który pozwala pokryć koszty wyjazdów na konferencje bądź organizację własnej konferencji.

Studenci są motywowani do zdobywania lepszych wyników w nauce również poprzez system stypendialny. Za wyniki w nauce student może starać się o przyznanie stypendium. Dodatkowo studenci uczestniczący w pracach badawczych, czy też studiujących na dwóch kierunkach może ubiegać się o przyznanie zgody na odbywanie studiów w ramach Indywidualnej Organizacji Studiów. Studenci ze szczególnie dobrymi wynikami w nauce mogą również ubiegać się o zgodę na Indywidualny Program Studiów, który realizuje pod opieką wybranego opiekuna naukowego.

Studenci kierunku socjologia dostają możliwość korzystania z oferty przygotowanej, a kolejno kierowanej do nich przez Biuro Karier Uniwersytetu w Białymstoku. Dzięki temu studenci mogą rozwijać się w zakresie przedsiębiorczości czy też nabywać umiejętności i kompetencje potrzebne i istotne na rynku pracy. Oferta Biura kierowana jest nie tylko do studentów, ale również do absolwentów Uniwersytetu. Studenci studiów drugiego stopnia odbywali obligatoryjnie spotkania z doradcą zawodowym.

Kolejnym ważnym aspektem wsparcia jest to, które uczelnia dedykuje różnym grupom studentów. Student z niepełnosprawnością, studentka będąca w ciąży, czy też student studiów stacjonarnych będący rodzicem może ubiegać się o przyznanie zgody na odbywanie studiów w ramach Indywidualnej Organizacji Studiów. Dodatkowo studenci po uzyskaniu rekomendacji od Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnościami może uzyskać wsparcie w postaci dostosowania rozwiązań dydaktycznych, czy też wymagań związanych z zaliczaniem przedmiotów.

Warto również zaznaczyć, że Uniwersytet bierze udział w projekcie „Nowoczesny Uniwersytet dostępny dla wszystkich”, którego celem jest między innymi wspieranie zmian systemowych

i organizacyjnych jak również podnoszeniem świadomości oraz kompetencji kadry w zakresie niepełnosprawności, zwiększanie dostępności architektonicznej uczelni, a także dostępności cyfrowej.

Studenci mają możliwość rozwijania swoich pasji oraz kształcenie nowych umiejętności społecznych poprzez angażowanie się w działalność samorządu studenckiego. Samorząd jest wspierany zarówno organizacyjnie jak i finansowo przez Uczelnię, a dodatkowo w razie konieczności ma możliwość korzystania z infrastruktury oferowanej przez Uczelnię.

Przedstawiciele studentów z Samorządu wchodzi w skład istotnych podmiotów, które działają w ramach Instytutu, takich jak Rada Naukowa Instytutu, Komisja ds. Jakości Kształcenia czy też Rada Konsultacyjna, przez co mają możliwość aktywnego działania na rzecz jakości kształcenia.

Studenci znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej mają możliwość ubiegania się o otrzymanie stypendium socjalnego, a Ci którzy znaleźli się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej mogą starać się o przyznanie zapomogi, a dla studentów posiadający orzeczenie o niepełnosprawności przewidziane jest stypendium dla osób z niepełnosprawnościami.

Na Uniwersytecie w Białymstoku studenci mogą otrzymać darmowe wsparcie psychologiczne, które kierowane jest zarówno do osób chcących lepiej poznać siebie, nauczyć się lepiej sobie radzić ze stresem i własnymi emocjami czy też porozmawiać o problemach.

Studenci mają możliwość kierowania swoich wniosków lub skarg zarówno osobiście jak i przez przedstawicieli Samorządu. Pole do tego dają cyklicznie organizowane spotkania dyrekcji Instytutu ze studentami poszczególnych lat studiów oraz członkami Samorządu. Ważną rolę pełnią również Opiekunowie poszczególnych lat studiów, w zakresie których zadań leżą rozwiązywanie sytuacji konfliktowych oraz reprezentowanie studentów danego roku w kontaktach z nauczycielami akademickimi czy też dyrekcją Instytutu Socjologii. Wnioski i skargi są rozpatrywane indywidualnie przez Dyrektora Instytutu.

Ważną rolę pełni również Rzecznik Praw Studenta, który jest organem Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku, do którego obowiązków należy między innymi kontakt z władzami w przypadku zgłaszania przez studentów nieprawidłowości na Uniwersytecie.

Podczas całego procesu uczenia się studentów wspierają pracownicy administracji instytutu pracujący w sekretariacie ds. studenckich. Studenci mogą korzystać ze wsparcia sekretariatów zarówno osobiście, w wyznaczonych dniach i godzinach, jak również drogą mailową i telefoniczną.

Władze Uczelni starają się uzyskiwać od studentów informacje dotyczące kształcenia oraz sposobie prowadzenia zajęć na kierunku socjologia poprzez cykliczną ankietyzację. Ocenie podlegają między innymi sposób prowadzenia zajęć dydaktycznych w których studenci brali udział, poziom i skuteczność obsługi administracyjnej studentów, czy też działalności uczelni w systemie zdalnym. Narzędzie jakim są ankiety wpływa na udoskonalanie procesu dydaktycznego w kolejnych latach, a także pozwala monitorować wsparcie. Uzyskiwane wyniki są analizowane przez Zespół ds. Jakości Kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uniwersytet w Białymstoku w kompleksowy sposób udziela wsparcia w procesie uczenia się podczas całego toku studiów na kierunku socjologia. Studenci otrzymują wsparcie zarówno z zakresu spraw socjalno-bytowych, dydaktyki czy też wchodzenia na rynek pracy. Wsparcie kierowane przez Uczelnię dostosowywane jest do różnych grup studentów i ich specyficznych potrzeb, dzięki czemu studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, rozwoju naukowego w ramach kół naukowych, działalności w Samorządzie Studentów, czy też rozwoju swoich umiejętności z zakresu przedsiębiorczości. Dodatkowo studenci otrzymują również wsparcie psychologiczne w trudnych i często niespodziewanych sytuacjach życiowych. Wsparcie, które Uczelnia kieruje w stronę studentów podlega monitorowaniu, a w składzie Zespołu analizującego pozyskane informacje znajduje się również przedstawiciel studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku socjologia oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów. Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla jak najszerszego grona odbiorców, w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem.

Wszystkie istotne dokumenty związane z programem studiów, warunkami jego realizacji i osiągniętymi rezultatami są dostępne elektronicznie. Obowiązujące programy studiów są dostępne na stronie internetowej Instytutu Socjologii oraz do wglądu w Sekretariacie Instytutu. Informacje dotyczące realizacji procesu kształcenia i osiągania rezultatów, takie jak sylabusy zajęć wraz z kryteriami zaliczeń przedmiotów oraz oceny uzyskiwane przez studentów dostępne są dla zainteresowanych poprzez system USOS. Informacje dotyczące uzyskiwanych wyników są przekazywane studentkom i studentom elektronicznie oraz – o ile to możliwe – bezpośrednio, z zachowaniem zasady ochrony danych osobowych. Informacje o rekrutacji i warunkach przyjęć przekazywane są poprzez system Internetowej Rekrutacji Kandydatów.

Program studiów, w tym efekty uczenia się oraz informacja o organizacji studiów, są dostępne na stronie Instytutu Socjologii oraz na stronie BIP Uczelni. Dostęp do dokumentów jest otwarty, nie wymaga logowania. Na stronie IRK kandydaci mają możliwość zapoznania się z profilem studiów, oferowanymi ścieżkami specjalizacyjnymi i warunkami rekrutacji. Opis kierunku zawiera także link do programu studiów. Kluczowe informacje dotyczące kierunku są także rozpowszechniane przez

Uniwersyteckie Centrum Rekrutacji w okresie poprzedzającym proces rekrutacji na studia. Informacje te są aktualizowane co roku.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Prowadzone jest monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców np. w zakresie oczekiwanej przez odbiorców szczegółowości informacji lub sposobu jej prezentacji, a wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach. Dostępność treści jest monitorowana na bieżąco przez kadrę Instytutu, w szczególności przez Instytutowy Zespół ds. Jakości kształcenia oraz osoby mające uprawnienia do administrowania systemem USOS oraz stroną internetową Instytutu. Uwagi mogą także zgłaszać studenci oraz reprezentanci pracodawców.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla szerokiego grona odbiorców, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Informacja obejmuje wszystkie istotne kwestie jak cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia, program studiów, w tym efekty uczenia się, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym uznawania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego oraz zasad dyplomowania, przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe, charakterystykę warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się. Prowadzone jest monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów oraz jakością kształcenia sprawują: dyrekcja Instytutu Socjologii, Rada Naukowa Instytutu Socjologii, Zespół ds. Jakości Kształcenia, Kierunkowy Zespół Dydaktyczny przy współpracy Rady Konsultacyjnej i Samorządu studenckiego oraz pracowników administracyjnych Instytutu Socjologii i Uniwersytetu w Białymstoku odpowiedzialnych za sprawy studenckie i dydaktyczne. Pracownicy zaangażowani w te działania uczestniczą w szkoleniach i konferencjach dotyczących jakości kształcenia oraz są członkami uczelnianych zespołów ds. dydaktyki i jakości kształcenia.

Zespół ds. Jakości Kształcenia w Instytucie Socjologii działa na podstawie Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku z późn. zm. Powyższa uchwała reguluje cele i zakres działań podejmowanych w ramach uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz przez zespoły działające w poszczególnych jednostkach. Zakres odpowiedzialności członków Zespołu ds. jakości kształcenia obejmuje: monitorowanie kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami i doktorantami; monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia (w tym ocenę procesu kształcenia); ocenę jakości zajęć dydaktycznych; monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów (m.in. ocena zasobów bibliotecznych oraz infrastruktury dydaktycznej, ocena organizacji zajęć); monitorowanie mobilności studentów i doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia; monitorowanie wsparcia studentów i doktorantów w procesie uczenia się; uzyskiwanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów; monitorowanie relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów oraz monitorowanie karier zawodowych absolwentów studiów; monitorowanie karier zawodowych absolwentów studiów.

Realizując podane powyżej cele, zespół prowadzi na bieżąco monitoring realizacji standardów jakości kształcenia i pozostaje w stałym kontakcie z dyrekcją Instytutu oraz członkami innych zespołów działających w jednostce. W ramach swojej działalności posługuje się zestandaryzowanymi ankietami badania opinii i satysfakcji studentów, jak również potencjalnych pracodawców zatrudniających absolwentów kierunku. Ponadto zespół analizuje inne dokumenty związane z ewaluacją procesu dydaktycznego, takie jak protokoły hospitacji, czy sprawozdania z działalności dydaktycznej. Coroczne raporty Zespołu są publikowane na stronie internetowej Instytutu Socjologii (wcześniej na stronie Wydziału Historyczno-Socjologicznego).

Wprowadzanie zmian w programach studiów koordynuje Kierunkowy zespół dydaktyczny, w którego skład wchodzi nauczyciele akademicy oraz przedstawiciel samorządu studenckiego. Kierunkowy Zespół dydaktyczny został powołany przez Dyrektora Instytutu Socjologii na mocy Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r.

Proponowane zmiany w programach studiów są efektem analizy informacji – uwag i rekomendacji uzyskiwanych od interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Propozycje zmian w obowiązujących programach studiów mogą być zgłaszane przez: Dyrektora Instytutu Socjologii, Kierunkowy Zespół Dydaktyczny, Zespół ds. Jakości Kształcenia, Radę Konsultacyjną, kadrę dydaktyczną Instytutu Socjologii, Samorząd Studencki. W celu zapewnienia przejrzystości prowadzonych działań przyjęto procedurę zmiany programu studiów.

Ważnymi źródłami informacji, analizowanymi przez Dyrekcję Instytutu Socjologii lub Kierunkowy Zespół Dydaktyczny w kontekście konstrukcji programów studiów, są dane dotyczące kandydatów na

studia oraz odpływu studentów w trakcie cyklu kształcenia, wyniki ankiet ewaluacyjnych poszczególnych przedmiotów, dane z monitorowania losów absolwentów i inne.

Kierunkowy Zespół Dydaktyczny pełni także podstawową rolę w zakresie systematycznego monitorowania obowiązującego programu studiów analizując informacje uzyskiwane poprzez zebrania Rady Konsultacyjnej, spotkania dyrekcji Instytutu Socjologii z Samorządem oraz studentami poszczególnych lat, sprawozdania Zespołu ds. Jakości Kształcenia, a także własne działania ustalone w harmonogramie prac Zespołu na dany rok akademicki. W roku akademickim 2020/2021 Kierunkowy Zespół Dydaktyczny dokonał analizy treści kształcenia w ramach dwóch bloków zajęć na studiach I stopnia oraz opracował wstępny projekt zmian programu na studiach II stopnia (dalsze prace nad projektem i konsultacje zaplanowano na rok akademicki 2021/2022). W ramach Kierunkowego Zespołu Dydaktycznego wyodrębniono też w tym czasie funkcję Koordynatora ds. Sylabusów w Instytucie Socjologii.

Opinie studentów dotyczące procesu i organizacji kształcenia są systematycznie monitorowane i uwzględniane w procesie doskonalenia i realizacji programu studiów. Służą temu przede wszystkim: analiza ankiet ewaluacyjnych poszczególnych kursów, raporty Zespołu ds. jakości kształcenia, które przedstawiają w sposób syntetyczny opinie studentów i doktorantów, spotkania z Samorządem studenckim, informacje przekazywane przez studentów Opiekunom roku. Zespół ds. jakości kształcenia podejmuje także działania związane z monitorowaniem opinii absolwentów kierunku.

Bieżące monitorowanie programu studiów odbywa się na dwa główne sposoby. Po pierwsze, poprzez stałą komunikację zespołu dyrektorskiego z poszczególnymi pracownikami prowadzącymi zajęcia, ze szczególnym uwzględnieniem osób zaangażowanych w prace Zespołu ds. Jakości Kształcenia i Kierunkowego Zespołu Dydaktycznego, oraz ze studentami, ze szczególnym uwzględnieniem przedstawicieli Samorządu studenckiego. Po drugie, poprzez analizę dokumentów generowanych w procesie dydaktycznym, m. in. ankiet ewaluacyjnych przedmiotów, rozkładu ocen studentów na poszczególnych przedmiotach, liczby studentów ubiegających się o warunkowe zaliczenia poszczególnych przedmiotów itp. W okresowym monitorowaniu programu studiów uczestniczą członkowie wymienionych wyżej zespołów oraz Rada Konsultacyjna.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wyznaczone zostały zespoły i osoby sprawujące nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów, określone zostały w sposób przejrzysty ich kompetencje i zakres odpowiedzialności, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku. Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury. Także przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów. Systematycznie przeprowadzana jest ocena programu studiów obejmująca efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, praktyki zawodowe, wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów. Systematyczna ocena programu studiów jest oparta o wyniki analizy

miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, których zakres i źródła powstawania są trafnie dobrane. W ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni. Wnioski z oceny programu studiów są wykorzystywane do doskonalenia tego programu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Zalecenie

- szersze i silniejsze działania zachęcające studentów do mobilności

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Poszerzono zakres działań mających na celu podpisywanie nowych umów partnerskich, które umożliwiłyby mobilność międzynarodową studentów. Podejmowano również szersze działania promocyjne wśród studentów. Nie udało się w sposób jednoznaczny wzmocnić mobilności studenckiej, m. in. ze względu na spadek liczby studentów, z pewnością udało się jednak stworzyć studentom bardziej zróżnicowaną i lepszą jakościowo ofertę mobilności międzynarodowej. Plany Zespołu Dyrektorskiego pracującego od roku akademickiego 2019/2020 dotyczące rozwoju mobilności studentów i kadry zostały w dużej mierze pokrzyżowane przez sytuację pandemii COVID-19 i przedłużające się ograniczenia sanitarne. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na działania mające na celu długofalowy wzrost umiędzynarodowienia Instytutu, co powinno przełożyć się zarówno na mobilność kadry jak i studentów. Należy do nich: powołanie funkcji pełnomocnika Dyrektora Instytutu ds. umiędzynarodowienia oraz zacieśnianie międzynarodowej współpracy badawczej (przede wszystkim zespoły Zakładu Socjologii Poznawczej oraz Zakładu Socjologii Kultury), co skutkuje zwiększeniem mobilności kadry (nawet w okresie pandemii), a w dłuższej perspektywie powinno również wpływać na mobilność studentów (poprzez rozwijanie umów międzyinstytucjonalnych, włączanie zainteresowanych studentów do prac badawczych itp.).

Zalecenie

- stworzenie procedury włączającej studentów w ocenę zasobów materialnych na wizytowanym kierunku. Ponadto warto zastanowić się chociażby nad uwzględnieniem tego typu pytania w ankiecie ewaluującej zajęcia dydaktyczne. Studenci nie oceniają zasobów materialnych, ani infrastruktury dydaktycznej, nie jest też prowadzone osobne badanie dotyczące ich satysfakcji ze studiowania

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Studenci w ramach ewaluacji jakości kształcenia wypełniają ankietę, w której zawarte są pytania dotyczące oceny infrastruktury dydaktycznej, wyposażenia, zasobów bibliotecznych oraz ogólnej satysfakcji ze studiowania.

Zalecenie

- upublicznienie np. na stronie internetowej Jednostki, raportów z przeprowadzonego badania dotyczącego monitorowania losów zawodowych absolwentów.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Na stronie jednostki publikowane są raporty zespołu ds. jakości kształcenia, w którym zawarte są oceny absolwentów. Natomiast odrębne monitorowanie losów absolwentów prowadzi Biuro Karier Uczelni, które także publikuje opracowywane raporty.

Polska
Komisja
Akredytacyjna

